

δῶσωμεν γράμματα, νὰ ἐδίδα ἐν διὰ τὴν γυναικά μου!» Ἀλλ' ὁ Λᾶξ δὲν ἐγέλα. . . .

Ἡ Καρίνα ἀφορμὴν λαβοῦσα ἐκ τῆς ἀποδημίας τῶν πτηνῶν ἀνεγίνωσκεν ὥρατιόν τι περὶ τοῦτου ποίημα σουηδοῦ ποιητοῦ.

— Τί ψιθυρίζεις ἐκεῖ σκεπασμένη μὲ τὸ σάλι σου; τὴν ἡρώτα ὁ Μαρσέλ· νομίζει τις ὅτι βλέπει σίβυλλαν ἐτοίμην νὰ χρησιμοδοτήσῃ.

— Ἀναγινώσκω τῷ ὄντι τοὺς χρησμούς τῆς φύσεως, ἀπήντησεν ἐκείνη, ἐν μελαγχολικὸν ἄσμα τοῦ ἀγαπητοῦ μου ποιητοῦ Σταγγελίου, ὅπερ μοῦ ὑπενθυμίζει τὴν παιδικήν μου ἡλικίαν. Ἐπιγράφεται *Flytflaglarne*, τὰ ἀπηδημητικά πτηνά· ἤκουσέ το.

«Ἰδὲ τὰ πτηνά φεύγουν, ἀφίνουσι στενάζοντα τὰς χώρας τοῦ Βορρᾶ. Πορεύονται εἰς ξένας παραλίας καὶ μινύεται ὁ θρῆνός των πρὸς τοῦ ἀνέμου τὸν ψίθυρον. Ποῦ, Θεέ, μᾶς πέμπεις; φωνάζουσιν, εἰς ποίους τόπους ἢ προσταγὴ σου μᾶς προσκαλεῖ;

» Ἀνήσυχά ἀφίνουмен τὴν γῆν τῆς Σκανδιναυίας. Ἐκεῖ, ἠψήσαμεν, ἐκεῖ, εἵμεθα εὐτυχῇ, τὰ πτωχά! Ἐπάνω εἰς τὰς φιλύρας τὰς ἠνθιαμένας εἶχομεν πῆξει τὴν φωλεάν μας, μᾶς ἀπεκοίμизεν ὁ ἄνεμος εἰς τοὺς μοσχομυρισμένους κλάδους. . . Καὶ τώρα θὰ ὑπάγωμεν εἰς ἄγνωστα, εἰς ξένα μέρη.

» Ἦτο ὥραία εἰς τὰ δάση ἡ νύξ ἡ ῥοδοστεφανωμένη μὲ τὴν χρυσοῦν της κόμην! Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ κοιμηθῶμεν, τόσον ἦτο ὥραία! Χαρούμενα ὀλίγον μόνον ἐναρκωνόμεθα καὶ μᾶς εὕρισκεν οὕτως ἡ πρωΐα καὶ ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ φωτεινοῦ της ἄρματος μᾶς ἐξύπνῃ.

» Ἐξέτεινε μακρὰν τοὺς πρασίνοὺς του κλάδους τὸ δένδρον καὶ ἔχυνεν εἰς τὴν ὥραϊαν πρασινάδα, εἰς τὸ ῥόδον τὸ ὑποτρέμον τὰς σταγόνας τῆς δρόσου τῆς πρωΐνης καὶ ἐλαμπύριζον ὡς μαργαρίται αἱ σταγόνες. Καὶ τώρα ἔχασεν ἡ δρῦς τὰ φύλλα της καὶ ἐμαράνθη τὸ ῥόδον. Οἱ κύβοι τῆς τρικυμίας διεδέχθησαν τὴν ἐλαφρὰν πνοὴν τοῦ ζεφύρου καὶ ἐκρυσεν ἡ χιών τὸν στολισμὸν τοῦ Μαΐου.

» Τί νὰ κάμωμεν τώρα εἰς τὴν Ἀρκτον; Ὁ δρίζων της γίνεται καθ' ἡμέραν στενότερος καὶ ὠχρότερος ὁ ἥλιός της! Πρὸς τί νὰ κελადῶμεν; Εἶνε μαῦρος τάφος ἡ γῆ καὶ ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκε πτερὰ διὰ νὰ φύγωμεν μακράν. Χαίρετε, χαίρετε, τρικυμιώδη κύματα τῆς θαλάσσης!

» Οὕτω ψάλλουσι φεύγοντα τὰ πτωχὰ καὶ ταχέως φθάνουσιν εἰς ἄλλαν χώραν ὠραιότεραν. Ἐκεῖ σείει ὁ ζέφυρος τοὺς καρποὺς ἐπὶ τῶν δένδρων καὶ ψιθυρίζουσιν ὑπὸ τὴν μουσικὴν οἱ ῥύακες καὶ εἰς τὸ δάσος τὸ σκοτεινὸν ἀντηχεῖ τὸ ἄσμα τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ἐλπίδος.

» Ὅταν ἡ ἐπίγειος εὐδαιμονία σου μεταβάλλεται εἰς πόνον, ὅταν ἀρχίζῃ νὰ στενάζῃ τοῦ φθινοπώρου ὁ ἄνεμος, μὴ κλαίῃς, δυστυχημένη

ψυχὴ! Πέραν τῶν θαλασσῶν ἄλλος τόπος μείδιξ εἰς τὸ φεῦγον πτηνόν. Πέραν τοῦ τάφου εἶνε ἄλλη κατοικία, κατοικία, ἣν καταυγάζουσιν αἱ ἀκτίνες αἰωνίου πρωΐας.»

Μετὰ βαθυτάτης μελαγχολίας ἐπρόφερεν ἡ κόρη τὴν τελευταίαν στροφὴν. Καὶ ἡ φωνὴ της ἀντήχει ὡς στεναγμὸς εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Μαρσέλ. Ἀλλ' ἐκεῖνος, ἵνα ἀποσπᾷ ἀπὸ τῶν μελαγχολικῶν ἐκείνων ἰδεῶν τὴν προσοχὴν τῆς Καρίνας·

— Ναί, εἶπεν, ἐκείθεν τοῦ πόλου, πέραν τῆς ἐρημίας ταύτης θὰ εὕρωμεν ἄλλας χώρας εὐτυχέστερας, θὰ εὕρωμεν τῆς μεσημβρίας τὰ ἀρώματα, τὴν Γαλλίαν, τὴν Γαλλίαν, Καρίνα, τὴν πατρίδα μου, ἐκεῖ θὰ σὲ ὀδηγήσω. *Dahin! Dahin!* θὰ ἔψαλλα, ἂν ἤθελα νὰ ψάλλω, συλλογίζομενος τὴν *Μικροῦλα* τοῦ Γκαίτε.

— Τὴν Γαλλίαν, τὴν Γαλλίαν, ἐψιθύρισεν ἡ κόρη· καὶ εἶχεν ἡ φωνὴ της τόνον παραπόνου καὶ τὸ βλέμμα της ἀνέκφραστον τινα ἀνησυχίας. Καὶ δὲν ἠδύνατο καὶ αὐτὴ νὰ νοήσῃ πρὸς τί ἡ μελαγχολία ἡ τόση. . . Ὑψώσεν ἔπειτα θαρραλέους καὶ εὐέλπιδας πρὸς τὸν Μαρσέλ τοὺς καλοὺς ὀφθαλμούς της, ὅτε δὲ ὁ πατήρ της τῇ ἀνήγειλεν ὅτι δὲν ἤλπιζε πλέον νὰ διαλυθῶσιν οἱ πάγοι καὶ ὅτι ἔπρεπε κατ' ἀνάγκην ἐκεῖ νὰ μένωσι φυλακισμένοι ἐπὶ πολὺ, ἤκουσε τὴν λυπηρὰν ἄμα καὶ φοβεράν ταύτην ἀγγελίαν μετὰ παραδόξου ἡρεμίας καὶ ἀταραξίας. Ἐκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ ἀνελογίσθη καθ' ἑαυτὴν ὅτι πρέπει νὰ γείνη τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. Καὶ ἐνόμιζες ὅτι ἦτο τότε ζῶσα εἰκὼν τοῦ χαρίεντος πλάσματος τῆς ὑψηλῆς τοῦ Δάντου φαντασίας·

Benignamente d'umiltà vestita!

XAVIER MARNIER

Μίλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας.

Ἔπεται τὸ τέλος.

Η ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΑ ΓΥΝΗ

Ἐκ τοῦ προσφάτως ἐκδοθέντος συγγράμματος τῶν κκ. Z. Prillyay καὶ Jovan Wlahovij «Τὸ σύγχρονον Μαυροβούνιον» ἐπιγραφομένου.

Ἡ ἱστορία τῆς Μαυροβουνίας γυναικὸς συγκεφαλαιουταὶ εἰς δύο λέξεις· «ἐργάζεσθαι καὶ ὑποφέρειν.» Εἰσερχομένη εἰς τὸν βίον ἀναγινώσκει ἐπὶ τῆς θύρας, ὡς ἐπὶ τῆς καταχθονίου φλῆγς, τὴν φοβεράν ἀπόφασιν τῆς μοίρας της·

Lasciate ogni speranza voi ch'entrate.

Ἀφετε πᾶσαν ἐλπίδα οἱ εἰσερχόμενοι.

Ὁλόκληρος ἡ ὑπαρξὺς αὐτῆς ἀνελίσσεται εἰς κύκλον ἀδυσώπητον μόχλου, ὀδύνης καὶ ὑποταγῆς, καὶ ὡς ἡ κόρη ἐκείνη τοῦ Ὁρενόκου² ἀπεικονίζουσα πάλαι ποτὲ εἰς τὸν ἰησοῦτην Γου-

1. Τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντου. Σ. Μ.

2. Ποταμὸς καὶ ὀμώνυμος αὐτῷ νομὸς ἐν τῇ Βενεζουέλᾳ· δημοκρατία τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Σ. Μ.

ἵππους τῶν ἐχθρῶν των, καὶ ὡς οἱ στρατιῶται τοῦ Ῥωμύλου, ἐκάθιζον νέας Σαβίνας παρὰ τὴν ἀγρίαν ἐστίαν των.

Μάλιστα δὲ, ἂν πρέπει νὰ πιστεύωμεν τὰ δημοτικὰ των ἄσματα, οἱ τσερρογόρτσαι (Μαυροβούνιοι) ἤρωες ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐνόμιζον καύχημα τὸ νὰ νυμφεύωνται αἰχμαλώτους μουσουλμάνας, ἀγνίζοντες αὐτάς, θελούσας ἢ μὴ, διὰ τοῦ ἱεροῦ βαπτίσματος.

Ἐκτὸς τῶν οἰκιακῶν ἀσχολιῶν ἡ Μαυροβουνία δὲν εὐρίσκει εὐκαιρίας τοῦ ἀναπτύσσειν τὰς δυνάμεις, δι' ὧν ἡ φύσις τυχὸν ἐπροίκισε τὴν διανοίαν καὶ ψυχὴν αὐτῆς. Μόλις πρό τινων ἐτῶν ἐπετράπη εἰς τὰς κόρας νὰ μετέχῃσι στοιχειωδестаτης τινὸς διδασκαλίας, ἥς ἐστεροῦντο δολοτελῶς μέχρι τοῦδε, καὶ τῆς ὁποίας ἡ ὠφέλεια θὰ ἦναι πάντοτε μικρὰ, ἐπειδὴ αἱ ἀνάγκαι τοῦ ὕλικου βίου ἀφαιροῦσιν αὐτάς πᾶσαν δυνάτην ἐνέργειαν, καὶ τὰ ἥθη τῆς χώρας κωλύουσιν αὐτάς τοῦ ν' ἀναμιγνύωνται εἰς πράγματα ξένα τοῦ οἰκιακοῦ βίου. Ἐπὶ πολὺν ἔτι χρόνον θὰ φαίνονται ἀδιάφοροι πρὸς τὸ βαρὺ φορτίον, ὅπερ πιέζει τοὺς Ῥωμαιοὺς ὄμους των, ἀναρριχώμεναι ἐπὶ τῶν βράχων, ὑπερπηδῶσαι τοὺς κρημνοὺς, ἢ ταπειναὶ καὶ ὑποτεταγμέναι· νὰ ἐκτελῶσι πᾶσαν ἐργασίαν ἀηδῇ καὶ ἄχαριν, ἣν ἀποτροπιάζεται ἡ ἀνδρική υπερηφάνεια. Φαίνεται ὅμως ἡ Μαυροβουνία ἀρεσκομένη εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην τῆς ταπεινώσεως καὶ τοῦ ἐξευτελισμοῦ· εὐρίσκει μάλιστ' ἀπογοήτειαν φιλοτιμίας τινὸς ἥτις κατ' οὐδὲν διαφέρει τῆς τῶν ὑποζυγίων, ἅτινα ἐκτελοῦσι τὴν ὅσον ἔνεστι βαρυτέραν ἐργασίαν.

Ὅδεύοντες ἡμέραν τινὰ μετὰ πολυπληθοῦς συνοδίας, ὅπισθεν μακρὰς γυναικοστοιχίας, φερούσης ἅπασαν τὴν ἀποσκευὴν ἡμῶν, ἐφθάσαμεν μίαν ἐκ τῶν γυναικῶν ἥτις εἶχε στηρίζει τὰ νῶτα ἐπὶ τῆς παρειᾶς βράχου κλαίονσα. Ἐρωτηθεῖσα περὶ τῆς αἰτίας τῆς λύπης της, ἥτις ἐφαίνετο βραρεῖα, ἀπεκρίθη ὅτι τῶν προπορευομένων τις τῇ εἶχεν εἰπεῖ ὅτι ποτὲ δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ φθάσῃ μὲ τὸ φορτίον της ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους. Παράδοξος ὑπεράσπισις φιλοτιμίας ἢ μᾶλλον παρεκτροπὴ αἰσθημάτων, ὑποβιάζουσα τοσοῦτον τὴν εὐαισθησίαν τῆς φιλοτιμίας, καὶ μηδενίζουσα διὰ μιᾶς πᾶσαν τὴν ἀβρότητα τὴν τόσον συγγνωστὴν τῆς γυναικείας ματαιοδοξίας.

Λίαν ἀνωφελῶς θὰ ἐξῆται ὁ μυθιστοριογράφος ἐν τῇ βίῳ τῶν Μαυροβουνίων γυναικῶν, πλὴν τῶν ἔργων εὐτολμίας καὶ ἀφοσιώσεως, διήγημά τι μᾶλλον ἢ ἥττον πεπλουτισμένον δι' ἐρωτικῆς δολοπλοκίας· ἡ πρὸς τὰς γυναῖκας φιλαρέσκεια εἶναι πράγμα ἄγνωστον ἐν τῇ Μαυροβουνίᾳ· οἱ τρόποι δι' ὧν περιβάλλεται παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις θὰ ἦσαν ἀπαράδεκτοι, ἴσως δὲ θὰ ἐθεωροῦντο ἐγκληματικοί, ἢ τοῦλάχιστον θὰ προσήπτον μῶμον εἰς τὸν χρώμενον αὐτοῖς, καὶ θὰ

καθίστων αὐτὸν καταγέλαστον· διὸ φαίνεται ὁ ἀνὴρ ἀποφεύγων καὶ τὴν ἐλαχίστην φιλοφροσύνην πρὸς τὴν γυναῖκα· οὐδὲν δὲ δεικνύει ὅτι αὕτη θὰ ἦτο εὐαίσθητος πρὸς τὰς περιποιήσεις αἰτινες παρ' ἡμῖν ἀφειδῶς προσφέρονται εἰς τὸ ὥραϊον φύλον. Ἡ ἀρετὴ τῷ ὄντι ἐνταῦθα προστατεύεται, καὶ ἡ νεᾶνις, μακρὰν τῆς μητρικῆς ἐπιβλέψεως, δύναται ἐλευθέρως νὰ μεταβαίνει ἀπὸ θύρας εἰς θύραν, ἀπὸ ὄρους εἰς ὄρος, κάλλιον προφυλαττομένη διὰ τοῦ σεβασμοῦ (ὀλίγον ὑποκριτικοῦ ἴσως) ἢ διὰ τῶν αὐστηροτάτων ἡμῶν νόμων. Βλέπει τις αὐτὴν πλησιάζουσιν πρὸς ἄγνωστον ἄνθρωπον· ἐὰν δὲ οὗτος φαίνεται πως ἐξοχος ἐν τῇ κοινωσίᾳ, ἀσπάζεται ταπεινῶς τὴν χεῖρά του, καὶ προσφέρει αὐτῇ πᾶσαν ὑπηρεσίαν, ἥς δύναται νὰ ἔχῃ χρεῖαν· ἀλλ' οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ ὅστις ἤθελε τολμήσει νὰ τῇ ἀποτείνῃ λέξιν προσβολητικὴν ἢ δολοτακτικὴν· διότι πᾶς διαβάτης εἶναι προστάτης αὐτῆς, καὶ ἅμα ἐπιστρέφῃ εἰς τὸ χωρίον της εὐρίσκει δέκα φίλους ἐτοιμοὺς ν' ἀποπλύνωσι τὴν ὕβριν ἐν τῷ αἵματι. Ὅθεν ἀπαντᾶται ἀνὰ πᾶσαν ὥραν εἰς τὰ μᾶλλον παράμερα μονοπάτια, ὁδεύουσα ἡσύχως ὅπισθεν τοῦ ὄνου ἢ τῆς ἡμιόνου τῆς οἰκίας, φέρουσα εἰς τὴν ἀγορὰν τὸ ἰσχνὸν προῖον τοῦ ποιμνίου ἢ τοῦ μικροῦ ἀγροῦ της. Τὰς ἡμέρας τῆς ἀγορᾶς τοῦ Καττάρου, κατὰ πολυπληθεῖς ὁμάδας, φέρουσαι φορτίον ἐκ ξύλων, ἰχθύων ἢ λαχανικῶν, καὶ πλέγμα ἢ ἄτρακτον ἀνὰ χεῖρας, καὶ ἐκτελοῦσαι οὕτω διπλὴν ἐργασίαν, καταβαίνουνσι ἅμα τῇ αὐγῇ τὴν Αὐστριακὴν ὁδὸν, καὶ τῆς ἐσπέρας ἐλθούσης ἀναβαίνουνσι πάλιν τὸ ὄρος, κομίζουσαι νέον φορτίον εἰς τὴν Τσετίγγνην ἐξ ἐμπορευμάτων ἐλθόντων ἐκ Τριεστίου διὰ τῶν ἀτμοπλῶν τῆς εταιρίας Λβὺδ. Διὰ νὰ διασκεδάσωσι δὲ τὴν ἀνίαν τῆς μακρᾶς καὶ ὀδυνηρᾶς πορείας των παραδίδονται εἰς ἀτελευτήτους συνομιλίας, ἐν αἷς, χάρις εἰς τὴν εἰκόνην πλήρη γλώσσαν τῆς χώρας, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὴν ἐθνικὴν στωμυλίαν, τὸ ἐλάχιστον περιστατικὸν λαμβάνει τὰς διαστάσεις οἰκιακῆς ἐποποιίας. Ἐὰν τυχὸν ἡ γυναικεῖα φάλαγξ διαβῇ ἔμπροσθεν τόπου χρηματίσαντός ποτὲ τὸ θέατρον συμβάντος τραγικοῦ, ἢ διεγείροντος λυπηρὰς ἀναμνήσεως, αἱ συνομιλίας διακόπτονται καὶ ἅμα περιπαθεῖς, ἐπαναλαμβανόμενον στοιχηδόν, ἤχει διὰ τῶν βράχων ὡς ἐπικήδειος μελωδία, καὶ ὁ διερχόμενος τὰς ἐρημίας ἐκεῖνας ὁδοιπὸρος καταλαμβάνεται ὑπὸ ἀπεριγράπτου συγκινήσεως· ἀλλ' ἂς μὴ ἐκπλαγῇ ὑπὸ τῆς ψευδοῦς ταύτης λύπης, διότι μόλις ἐκάστη τῶν ἀγρίων τούτων κορυφαίων τοῦ χοροῦ τελειώσῃ τὴν θρηνώδη στροφὴν της, ἀπιδουσα πρὸς τὰς συντρόφους της ἀναλαμβάνει τὴν διακοπείσαν συνομιλίαν γελῶσα καὶ χειρονομοῦσα φυσικώτατα.

Ἡδυνάτο τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἡ Μαυροβουνία, στερουμένη πασῶν τῶν ἡθικῶν εὐχαριστήσεων

νά φέρη εἰς πέρας τὸ ἔργον της, καὶ νά σώσῃ ἐν-
ταύτῳ τὸ τέκνον καὶ τὴν μητέρα.

Ἡ φιλοδοξία, τὸ ὄνειρον πάσης γυναικὸς εἶναι
τὸ ν' ἀποκτήσῃ ἄρρενα· ὅσον πλείονα εἶναι
ταῦτα, τοσοῦτον μᾶλλον ἀγαπᾶται, τιμᾶται καὶ
χειραφετεῖται ἡ μήτηρ αὐτῶν. Τί τὰς θέλουν
τὰς θυγατέρας τῶν ὁποίων ἡ γέννησις θὰ ταῖς
φέρῃ τὴν κατῳφειαν, τὴν ταραχὴν καὶ τὴν δι-
χόνοιαν ἐν τῷ οἴκῳ; Ἡ ταπεινώσις καὶ ὑπο-
ταγή τῆς γυναικὸς φαίνεται καὶ ἀπέναντι τῶν
ἐπισκεπτομένων οὐς δέχεται κατ' οἶκον· εἰ μὲν
εἶναι συγγενεῖς, οὗτοι ἀσπάζονται αὐτὴν ἐπὶ τοῦ
μετώπου ἢ τῆς παρεῖας· εἰ δὲ ξένοι, ἀρκοῦνται
εἰς τὸ νὰ κροτῶσι τὰ χεῖλη ὡς διὰ φιλήματος
ἐν τῷ κενῷ, ἐν ᾧ φιλεῖ αὐτῶν τὴν χεῖρα ἢ τὸν
ὦμον. Ἐὰν ὁ ξένος ἔρχεται μακρόθεν, ἡ οἰκοδέ-
σποινα λύει τὰ ὑποδήματά του καὶ τὰ στεγνό-
νει, ἀφαιρεῖ τὰς περικνημίδας του, εἶτα δὲ κατὰ
τὴν διαταγὴν ἥτις δίδεται αὐτῇ, φέρει ὕδωρ
θερμὸν ἢ ψυχρὸν καὶ πλύνει τοὺς πόδας του· τὴν
δὲ ὑπηρεσίαν ταύτην οὐδέποτε προσφέρει εἰς τὸν
ἴδιον ἄνδρα της. Ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα τοῦ γεύ-
ματος, ἀντὶ νὰ παρκαθίσῃ εἰς τὴν κοινὴν τρά-
πεζαν, ἐνασχολεῖται εἰς ὑπηρεσίαν τῶν συνδι-
ατμόνων, κρατοῦσα ἰδίᾳ χεῖρι, ἐὰν ᾖ ἡ ἐσπέρα,
τεμάχιον ῥητινώδους ξύλου (δαδίου) ἀνημμένου,
κατέχοντος τὸν τόπον οἰουδήποτε ἄλλου εἵδους
φωτισμοῦ ὅπως οὖν καλλιτέρου.

Ὅταν ὁ Μαυροβούνιος ἀσθενήτῃ, οὐχὶ παρὰ
τῆς γυναικὸς του πρέπει νὰ περιμένη περίθαλ-
ψιν· αὕτη φαίνεται ἀφίνουσα εἰς τοὺς φίλους καὶ
συγγενεῖς τὴν φροντίδα τοῦ νὰ λυπῶνται τὸν
σύζυγόν της· αὕτη μόλις στρέφεται νὰ τὸν ἴδῃ,
καὶ ἐπιδίδεται εἰς τὰ ἄλλα οἰκιακὰ ἔργα της·
χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν λύπης ἢ παρηγορίας,
περιμένει ἀπαθῶς τὴν ὀλεθρίαν στιγμήν· ἐπελ-
θούσης δὲ ταύτης δύναται τότε νὰ συμμετάσχη
τοῦ κοινοῦ ἄλλους, καὶ νὰ παρκαδοθῇ ἐλευθέρως
εἰς τὰς θρηνηδίας της. Ἀλλ' εἰς τὰς πενθίμους
κραυγὰς της μὴ περιμένετε ν' ἀκούσητε ἐξυμνοῦ-
μενον ἄλλον ἢ τὴν ἀνδρίαν ἐκείνου ὃν ἀπώλεσε,
καὶ τὰ ἐκ τῶν μαχῶν κομισθέντα διάφορα αὐ-
τοῦ τρόπαια.

Αἱ μαυροβούνιαι γυναῖκες ἐπιδαψιλεύουσιν
εἰς τὰ τέκνα, πρὸ πάντων ἐὰν ᾖ ἡναι ἄρρενα,
φροντίζας ἀφοσιώσεως καὶ προσοχῆς μᾶλλον ἢ
ἐμφρονος. Ἀξιόμμεμπτος εἶναι τῷ ὄντι ἡ συνήθεια
τοῦ νὰ παρκατείνωσι τὴν γαλούχησιν ἐπὶ τοσοῦ-
τον ὥστε νὰ φθάσωσιν εἰς τὸν χρόνον καθ' ὃν τὸ
παιδίον διακόπτει τὰ παίγνια του νὰ δράμῃ εἰς τὸ
εἶδος τῆς μητρὸς ἵνα ζητήσῃ τὴν τροφήν ἧς ἀπο-
λαύει ἀπὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἐτῶν. Εἰπώμεν πρὸς
τούτους, ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχρι τῆς στιγμῆς
καθ' ἣν δύναται νὰ δοκιμάσῃ τὰ πρῶτα βήματά
του ὑποβάλλεται εἰς ἀληθὲς βασιανιστήριον, ἐκ
τῆς συνηθείας ἢ μᾶλλον τῆς προλήψεως τῆς
χώρας. Καί, ἀληθῶς, ἐν πλήρει ἀκινήσεια ἐκτε-

λεῖται ἡ ἀνάπτυξις τοῦ νεκροῦ ὀργανισμοῦ του.
Συμπεπαισμένον στενωῶς ἐν τοῖς σπαργάνοις του,
ἔχον τὰ κῶλα διατεταμένα καὶ συνεσφιγμένα
πρὸς τὸ σῶμα ὡς μουμία Αἰγυπτιακὴ, καὶ πρὸς
τούτοις δεδωσμευμένον ὑπὸ τὸν μακρὸν περιδε-
σμον ὅστις τὸ προσηλώνει εἰς τὴν κοίτην του,
τὸ ταλαίπωρον τοῦτο μικρὸν πλάσμα διέρχε-
ται τὰς ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας του συνεσωμα-
τωμένον μὲ τὸ λίκνόν του. Διότι ἡ μήτηρ του
δὲν λαμβάνει καὶ τὸν κόπον τοῦ νὰ τὸ λύσῃ τῶν
δεσμῶν του κατὰ τὴν βραχεῖαν ὥραν τῆς γα-
λουχίσεως. Ὅταν ἡ μήτηρ ἀναγκασθῇ νὰ φέρῃ
τὸ τέκνον της ἐπὶ τῶν ὁρέων, θέρους τε καὶ χει-
μῶνος καλύπτει τὴν ἐπὶ τῶν ὤμων της κοιτίδα
διὰ παχέων ἐφαπλωμάτων, ἀφίνουσα εἰς τὸ πτω-
χὸν πλάσμα ἀνεπαρκῆς ποσὸν ἀέρος δυσκόλως
ἀνανεουμένον διὰ μέσσοι τοιούτων κωλυμάτων.
Ἡ δὲ περίθαλψις ξένου βρέφους εἶναι ἐντολὴ ἣν
δυσκόλως ἀναδέχονται αἱ γυναῖκες· πρόληψις
ἰσχυρὰ ταῖς ἀπαγορεύει σχεδὸν καὶ τὸ νὰ μετα-
φέρωσι νεογέννητον ὅπου δὲν ταῖς ἀνήκει. Αἱ εἰς
τὸ δάσος ἐκδρομαὶ πρὸς ζήτησιν καυσίμου ὕλης,
αἱ ἀγροτικαὶ ἐργασίαι, ὁ ἀποκλεισμός ἐπὶ μῆ-
νας ὀλοκλήρους ἐντὸς καλυδῶν πεπληρωμένων
καπνοῦ, ἡ ἔλλειψις παντὸς μέσου εὐζωίας, συν-
τείνει εἰς τὸ νὰ στερῇ τὰς Μαυροβουνίας τῶν
θελημάτων τοῦ φύλου των. Ἡ ζωηρότης αὐτῆς
ἐκλείπει, ῥυτίδες πρόωροι καλύπτουσι τὸ μέτω-
πόν της, ἡ χεὶρ αὐτῆς δυσμορφοῦται, ὁ ποὺς
πλατύνεται, ἡ δὲ κνήμη μεταμορφοῦται εἰς κύ-
λινδρον ὄλω; ἄχαριν. Μόνον ἐν ταῖς ἀριστοκρα-
τικαῖς οἰκογενεαῖς τῆς χώρας, ὅπου ἡ γυνὴ
δὲν ὑποβάλλεται εἰς τοὺς αὐτοὺς υπερβολικοὺς
κόπους μὲ τὰς λοιπὰς συντρόφους της, δύναται
τις νὰ εὕρῃ τὴν σχετικὴν λεπτότητα τῶν με-
λῶν καὶ εἰδὸς τι εὐγενοῦς στάσεως ἢ ἥθους.

Ἀλλ' ἐὰν, ἀφίνοντες κατὰ μέρος ιδιότητας
ὅλως ἐξωτερικὰς, θεωρήσωμεν τὴν Μαυροβουνίαν
ὑπὸ ὑψηλοτέραν ἐποψίν, εὐρίσκομεν ἐν αὐτῇ γυ-
ναῖκα σεμνὴν, ἐγκρατῆ, ἐπιμελῆ, ἐπιδεκτικὴν ἐν
πάσῃ περιπτώσει ἀφοσιώσεως τοσοῦτον μᾶλλον
ἐπαινετῆς ὅσον ἀφανεστέρα εἶναι, ἐκτελοῦσαν
ἐνίοτε τὰς ἡρωικωτάτας πράξεις τῆς ἀνδρικῆς
εὐτολμίας. Ἐν ὧσιν μὲν εἶναι νέα κόρη ἔχει πᾶ-
σαν τὴν εὐαισθησίαν τῆς δειλίας καὶ τὰ μάλι-
στα εὐπροσβλήτου αἰδοῦς· γενομένη δὲ γυνή,
ἔχει ὡς λατρεῖαν της τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα της
πιστὴν ἀφοσίωσιν· καὶ δὴ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον
πραγικὴν λύσιν θὰ εἶχε δι' αὐτὴν τὸ μυθιστό-
ρημα παρὰ νόμου πάθους. Ὅπισθεν τῆς εἰκόνας
ταύτης ἐνεργοῦσι δυστυχῶς τὰ ἐλαττώματα χα-
ρακτῆρος δυστρόπου, ἀλλοκότου καὶ εὐερεθίσου,
ἡ παρκαφορὰ τῆς ζηλοτυπίας, αἱ ῥαδιουργίαι
τοῦ φθόνου, ἡ κλίσις πρὸς τὴν κακογλωσσίαν
καὶ υπερβολικὴν περιέργειαν.

Παραβάλλοντες ὅμως τὸ κοινωνικῶς τεταπει-
νωμένον τοῦτο ὃν πρὸς τὴν ἐλευθέραν, σεβαστὴν